

Ulusal Eğitim, Toplum ve Dünya Dergisi

Ortaokullarda ve İmam-Hatip Ortaokullarında Maliyet ve Akademik Başarı İlişkisi¹

Ali İNAMLIK^a

Yükleme: 30.12.2023; Kabul: 24.02.2024; Yayınlanma: 01.03.2024

Özet

Bu araştırmada, genel ortaokullarda ve imam-hatip ortaokullarında maliyet ve akademik başarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma, tarama modelinde nicel olarak yapılmıştır. Araştırma, iki genel ortaokul ve iki imam-hatip ortaokulunun 2022-2023 öğretim yılı harcamaları ve 2023 LGS puanları kullanılarak yürütülmüştür. Öğrenci sayısı itibarıyla Ortaokul 1 kodlu ortaokul, en büyük okuldur; İH Ortaokul 2 kodlu ortaokul ise en küçük okuldur. Öğretmen sayısı itibarıyla Ortaokul 1 kodlu okul, en büyük okuldur; İH Ortaokul 2 kodlu ortaokul ise en küçük okuldur. Yapılan harcamalar itibarıyla Ortaokul 1 kodlu okul, en büyük okuldur; İH Ortaokul 2 kodlu okul ise en küçük okuldur. Okulların harcama alanları farklı olmakla birlikte genelde 13 tür harcama yapılmaktadır. Öğrenci başına yapılan harcamalar itibarıyla Ortaokul 2 kodlu okul, en büyük okuldur; Ortaokul 1 kodlu okul ise en küçük okuldur. LGS puanı itibarıyla İH Ortaokul 1 kodlu okul, başarısı en büyük olan okuldur; İH Ortaokul 2 kodlu okul ise başarısı en düşük olan okuldur. Öğrenci başına yapılan harcamalar ile akademik başarı arasında pozitif yönlü bir ilişki olmakla birlikte her durumda ve her zaman yüksek harcamalar yüksek akademik başarı getiremeyebilmektedir. Harcamalar akademik başarıda önemli olmakla birlikte tek başına yeterli olmayabilmektedir. En yüksek 2023 LGS puan ortalaması İH Ortaokul 1 kodlu okulda olup, öğrenci başına harcama 13.813 TL'dir. Düşük harcamanın akademik başarıyı olumsuz etkilediğini göstermekle birlikte yüksek düzeyde harcamalar da her zaman akademik başarıyla paralel ilerlemediğini göstermektedir. Bu veriler ışığında şu önerilerde bulunulabilir: Eğitimin sağlıklı ve nitelikli biçimde sürdürülmesi için yeterli harcamalar yapılmalıdır. Akademik başarılar belli aralıklarla ölçülerek değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler:

Eğitim harcaması,
eğitim ekonomisi,
akademik başarı,
ortaokul,
LGS

a

Denizli, Türkiye

Orcid: 0009-0003-8038-7523

¹ Yazarın yüksek lisans bitirme projesinden üretilmiştir.

Ulusal Eğitim, Toplum ve Dünya Dergisi

The Relationship Between Cost and Academic Success in Secondary Schools and Imam-Hatip Secondary Schools

Abstract

This research aimed to reveal the cost and academic success in general secondary schools and imam-hatip secondary schools. The research was conducted quantitatively in the survey model. The research was conducted using the 2022-2023 academic year expenses and 2023 LGS scores of two general secondary schools and two imam-hatip secondary schools. Secondary school coded 1 is the largest school in terms of number of students; IH Secondary School code 2 is the smallest school. In terms of the number of teachers, the school coded Secondary School 1 is the largest school; IH Secondary School code 2 is the smallest school. In terms of expenditures, the school coded Secondary School 1 is the largest school; The school coded IH Secondary School 2 is the smallest school. Although schools' spending areas vary, generally there are 13 types of expenditures. In terms of expenditures per student, the school coded Secondary School 2 is the largest school; Secondary school code 1 is the smallest school. In terms of LGS score, the school coded IH Secondary School 1 is the school with the highest success; The school coded IH Secondary School 2 is the school with the lowest success. Although there is a positive relationship between expenditures per student and academic success, high expenditures may not always lead to high academic success. Although expenses are important in academic success, they may not be sufficient on their own. The highest 2023 LGS score average is in the school coded IH Secondary School 1, and the expenditure per student is 13,813 TL. While it shows that low spending negatively affects academic success, high levels of spending also show that it does not always progress in parallel with academic success!! In the light of these data, the following suggestions can be made: Adequate expenses should be made to continue education in a healthy and qualified manner. Academic achievements should be measured and evaluated at regular intervals.

Keywords:

Education expenditure,
education economy, academic
achievement, secondary school,
LGS

Denizli, Türkiye

Orcid: 0009-0003-8038-7523

Giriş

Eğitim çalışmaları ve eğitim olanaklarının sunulmasında, sosyo-ekonomik göstergeler ve olanaklar belirleyicidir. Bu durum, eğitime erişim ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasını da doğrudan etkilemektedir. Pek çok ülke, eğitimde fırsat ve olanak eşitliği sağlamak amacıyla temel eğitimi tüm yurttaşlarına ücretsiz sağlamaktadır. Ancak sunulan olanak, eğitime erişimde eşitliği tam olarak sağlayabilmiş değildir. Toplumsal değişmelerin ve modern siyasal mücadelelerin temel ilkesi olan ve bu yönüyle modern sosyal bilimlerin en önemli konusu olarak ele alınan eşitliğin eğitim araştırmalarındaki hikayesinin de daha çok fırsat eşitliği tartışmalarıyla başladığını söylemek olanaklıdır. Okulların sosyo-ekonomik çevrelerinin farklı olması ve değişken yapısı nedeniyle okulların birbirlerinden farklı olduğu görülmektedir. Bu durum, okulların gelirleri-giderleri ile öğretmen, öğrenci, veli ve diğer paydaşlara yansımaktadır. İnsanların yaşamında ekonomik girdi ve çıktılar son derece belirleyici etkiye sahiptir. Bu durum eğitim-öğretim etkinlikleri için de etkilidir. Okulların sosyo-ekonomik çevreleri okullara da yansımaktadır. Bu yansıma bağış, etkinlikler, okul-aile birlikleri gelir ve giderleri, yardımseverlik durumları başta olmak üzere öğrenci ve veli profilinin değişmesi gibi pek çok alanda etkili olmaktadır. Bu araştırmada, genel ortaokullarda ve imam-hatip ortaokullarında maliyet ve akademik başarı (LGS) ele alınmıştır. Böylelikle farklı türdeki ortaokulların durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Eğitim Harcamaları

Eğitim harcaması kavramının ne olduğunu açıklamadan önce, eğitim gibi birden fazla harcama yapısını bünyesinde barındıran ve son derece kapsamlı bir şekilde değerlendirilebilecek olan kamu harcamalarını açıklamak doğru olacaktır (Ayaz, 2017). Kısaca kamu harcaması, ulusun gereksinimlerine yanıt verebilmek amacıyla devletin yaptığı, başka bir deyişle bireylerin toplu olarak yaşamalarından kaynaklı olarak doğan toplumsal gereksinimlerin karşılanabilmesi için devlet tarafından yapılmakta olan harcamalardır (Akdoğan, 2008). Eğitim hizmetlerinin kamusal nitelik barındırıp barındırmadığının saptanabilmesi adına tam ve yarı kamusal mal, erdemli mal bağlamında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir (Yardımcıoğlu, 2012, s.24). Tam kamusal mallar, yararlanma açısından ortaklık içermesi, üretiminde devletin yer aldığı ve yararları pazarlanamayan, bölünemeyen ve bireylerin birbirlerine rakip olmadığı mallar olarak tanımlanmaktadır. Adalet, ulusal güvenlik biçimindeki hizmetler, tam kamusal mallara örnek gösterilebilir (Arabacı, 2011). Yarı kamusal mal ve hizmet ise, kamusal ya da özel mal niteliğine sahip olan ve yararın bir bölümünün hizmetten yararlanan birey ve

toplumsal yapıya ait olmasına karşılık gelmektedir. Yarı kamusal mallar bölünebilmekte, piyasa tarafından üretilmemekte ve fiyatlandırılabilir. Buna karşın mal ya da hizmetin toplum açısından yarar ve önemi, gereksinimi karşılayamayacak kadar üretilmemesi halinde ortaya çıkacak maliyetlerin özel sektörle birlikte devleti de üretim ya da harcama yapmaya zorunlu kılmaktadır. Yarı kamusal mal ve hizmetlere, sağlık, eğitim gibi hizmetler örnek olarak verilebilir (Karaaslan, 2005). Erdemli mal ve hizmetler ise, piyasa tarafından da üretilmesine karşın toplumdaki refah düzeyinin yükseltilmesi ve yaygın bir hale getirilebilmesi için devlet aracılığı ile bütçeyle karşılanan, parasız olarak sunulan, bu mal ve hizmetlerin tüketilmesi sonucunda dışsal yararlar sağlayan mal ve hizmetler olarak tanımlanmaktadır (Yardımcıoğlu, 2012).

Görüldüğü gibi eğitim harcamaları, kamusal mal ya da hizmet sınıflandırması içerisinde “yarı kamusal mal ve hizmet” sınıfı kapsamında yer almaktadır. Gerek özel gerekse de kamu mallarına dair özelliklere sahip olmalarından dolayı finansman ve yarar açısından eğitim harcamaları, yarı kamusal ya da karma mal şeklinde ifade edilmektedir (Karaaslan, 2005). Söz konusu mal ve hizmetlerden yararlanmak için bir ücret talep edilip-edilmeyeceği, edilecekse bu ücretin ne kadar olacağı, toplumların ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeylerine göre farklılık göstermektedir. Gelişmekte olan ülkelerde gelir ve eğiti seviyelerinin yüksek olmaması nedeniyle eğitim hizmetleri ücretsiz verilmektedir. Ücretli olmaması ve “bedelin marjinal maliyetin altında tutulması durumunda” gereken ücret vergiler aracılığı ile tedarik edilmek istenmektedir. Ülke ekonomisi baz alınarak eğitim harcamaları; kalkınma ve büyümeye katkıda bulunması, sağladığı uzun vadeli yararlar, gelirin tekrar dağılımına yardımcı olması nedeniyle yatırım harcaması şeklinde de nitelendirilmektedir. Öte yandan eğitim sebebi ile ortaya çıkabilecek yararların kısa vadeli olmasıysa, tüketim harcaması olarak adlandırılmasına neden olmaktadır (Ortaç, 2003).

Eğitim hizmetlerinin yerine getirilmesi, nitel ve nicel olarak iyileştirilebilmesi için kamu ve özel sektör tarafından yapılmakta olan harcama türü eğitim harcaması olarak adlandırılmaktadır (Güngör ve Göksü, 2013). Genel olarak eğitim harcamaları kamu ve özel kesim tarafından karşılanmakla birlikte kamu kesimi tarafından yapılan harcamalar ve bireylerin kendileri veya ailelerince yapılan harcamaları kapsamaktadır. Bundan dolayı kamu kesimi tarafından yapılan harcamalar daha fazla ön plana çıkmaktadır (DjibrilIssoufou, 2017). Kamu tarafından yapılmakta olan en önemli sosyal harcamalar arasında eğitim harcamaları gelmektedir. Gelişmiş toplumların kamu harcamaları göz önünde bulundurulduğunda eğitim harcamalarına ayrılan payın oldukça büyük olduğu

göze çarpmaktadır (Arabacı, 2011). Bu durumun nedeniyse, eğitimin diğer sektör ve alanların temel yapısını oluşturması, kalkınma ve ekonomik büyüme üzerinde çok önemli bir belirleyici olmasıdır (Mutlu, 1998).

Tablo 1’de Türkiye’de eğitim harcamaları ve GSYİH içindeki oranı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde, 2010 yılından bu yana eğitim harcamalarının miktarı sürekli artmıştır. Ancak \$ bazında dalgalanmalar olup en yüksek 56.000.000 \$ ile 2014 yılında olmuştur. Eğitim harcamasının GSYİH içindeki payı en yüksek oranla % 6,1 olup 2016 yılındadır. Eğitim harcamaları için ayrılan bütçenin yeterli olmadığı ve oransal olarak da % 6,1’i aşmadığı görülmektedir. Ülkelerin eğitime verdikleri değerin bir göstergesi olan bütçedeki oranı bakımından Türkiye’nin durumunun iyi olmadığı söylenebilir.

Tablo 1.

Türkiye’de Eğitim Harcamaları ve GSYİH İçindeki Oranı

Yıl	Toplam Eğitim Harcaması (Milyon TL)	Toplam Eğitim Harcaması (Milyon \$)	Toplam Eğitim Harcamasının GSYİH İçindeki Payı (%)	Kamu (Devlet) Eğitim Harcamasının GSYİH İçindeki Payı (%)
2010	28.237	27.621	2,8	4,2
2011	77.308	46.692	5,5	4,2
2012	93.410	51.658	5,9	4,4
2013	106.041	55.653	5,8	4,3
2014	122.741	56.000	6,0	4,4
2015	135.249	49.635	5,8	4,3
2016	160.733	53.105	6,1	4,6
2017	176.452	48.287	5,6	4,2
2018	219.363	45.491	5,8	4,3
2019	259.220	45.626	6,0	4,4
2020	270.921	38.614	5,4	4,0

Kaynak: TÜİK (2021).

Türkiye’de 2010 ile 2020 yılları arasını kapsayan dönemde eğitim harcamaları ile ilgili temel göstergeler incelendiğinde, toplam eğitim harcaması 28.237 milyon TL’den 270.921 milyon TL’ye ulaştığı göze çarpmaktadır. Kamu (devlet) eğitim harcamalarının GSYİH içindeki payı, 2010 yılında % 4,2 iken, 2020 yılında % 4,0’e gerilemiştir.

Tablo 2’de Türkiye’de öğrenci başına eğitim harcamaları, hem TL bazında, hem ABD \$’ı bazında görülmektedir.

Tablo 2.

Türkiye’de Öğrenci Başına Eğitim Harcamaları

Yıl	TL	ABD \$
2010	3.881	2.550
2011	4.008	2.389
2012	4.729	2.626
2013	5.242	2.751
2014	5.941	2.710
2015	6.426	2.358
2016	7.498	2.477
2017	8.111	2.220
2018	10.005	2.075
2019	11.769	2.071
2020	12.311	1.754
Ortalama	--	2.362

Kaynak: TÜİK (2021)

Tablo 2’de Türkiye’de öğrenci başına eğitim harcamaları incelendiğinde, TL bazında sürekli arttığı görülmektedir. Ancak buna rağmen istenen konum ve düzeye hala geldiği söylenemez. \$ bazında incelendiğinde, dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. 2013’lerde 2.750 \$ dolayında iken 2020’lerde 1.750 \$ dolayına düşmüştür. Buna göre son yıllarda öğrenci başına ayrılan payın düştüğü ve en düşük düzeyin 2020 yılı olduğu söylenebilir. TL cinsinden öğrenci başına eğitim harcaması 2020’de en büyük rakama ulaşırken, bu harcamanın GSYİH içindeki oranı 2016’da en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Türkiye’de bu harcamaların GSYİH içindeki payının yeteri kadar yüksek olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

2020 yılından itibaren okul öncesi eğitim bazında toplam eğitim harcaması; 14.306 iken, öğrenci başına düşen eğitim harcaması; 10.311 TL’ye karşılık olarak 1.469 \$’ seviyesinde seyretmektedir. Bu yıllarda kalemlerin tamamında yükseliş olduğunu görmek mümkündür. İlköğretim kademesinde toplam eğitim harcaması tutarının 49.543 milyon TL iken, öğrenci başına düşen eğitim harcaması; 9 332 TL’ye karşılık 1.330 \$ iken, ortaokul kademesinde 2020’de toplam 51.398 milyon TL harcamada bulunulmuş, öğrenci başına düşen 9.503 TL harcamaya karşılık 1.354 \$ olarak oluşmuştur. Ortaöğretim kademesine bakıldığında 2020 yılından itibaren eğitim harcaması; 75.514 milyon TL iken öğrenci başına yapılmış olan 12.495 TL’ ye karşılık 1.781 \$ seviyesine gelmiştir. Eğitim seviyeleri açısından değerlendirme yapıldığında 2020’de öğrenci başına harcamaların en yoğun yapıldığı eğitim seviyesi 20.774 TL’ye karşılık 2 961 \$ ile yükseköğretim kademesi olduğu göze çarpmaktadır (Balcı, 2019). Öğrenci başına toplam eğitim harcamasının 2018 yılına göre % 17,6, 2019 yılına göre % 4,6 oranında artış gösterdiği görülebilmektedir. Eğitim

harcamalardaki 2019 yılında 2018'e göre en fazla yükseliş gösteren düzey ise % 30,1'lik oranla ilkokul kademesinde gerçekleşirken, % 25,1'lik oranla bunu ortaokul kademesinin izlediği göze çarpmaktadır. 2020'den bir önceki yıla göreyse en yoğun yükselişi sergileyen eğitim kademesinin %10,3'lük oranla yükseköğretim kademesi olurken, % 4,7'lik bir oranla bunu ilkokul kademesinin izlediği görülmektedir (TÜİK, 2021).

Türkiye'deki eğitim yapısına göz atıldığında, eğitim harcamalarının kamu ve özel kurumlar eliyle yapılmakta olduğu, buna karşın kamu sektörünün özel sektöre oranla daha fazla harcamada bulunduğu dikkat çekmektedir. 2019 yılı içerisinde yapılmış olan eğitim harcamalarının % 74'lük bölümü kamu tarafından karşılanmıştır. Kamu tarafından yapılmış olan bu harcamalardaki en büyük payı % 30,3'lük oranla yükseköğretim alırken, bunu % 24,9'lük oranla ortaöğretim kademesi izlemiştir. Özel sektöre ait eğitim kurumları tarafından yapılmış olan harcamaların % 38,4'lük bölümü, ortaöğretim için yapılırken, % 36,8'lik bölümüyse yükseköğretim kademesi için yapılmıştır. Gerek özel gerekse de kamu tarafından yapılan eğitim harcamaları göz önünde bulundurulduğunda, her iki kesimin de en yoğun harcamayı yükseköğretim için yaptıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra öğrenci başına en fazla harcama da eğitim düzeyleri bakımından değerlendirildiğinde yükseköğretime yapılmaktadır (Ayaz, 2017).

Akademik Başarı

Başarıyı en sade şekli ile anlatmak için "Başarı = Amaca Ulaşmaktır". Başarı, amaca ulaşma sürecindeki aşamaların düzeyini belirtmektedir. Kişilerin başarıları, bazı etkenlerden önemli derecede etkilenmektedir. Negatif etki altında olmaları durumunda başarısız olmaları kuşkusuzdur (Yıldırım ve Bayrak, 2015). Sürenin amacına uygun ve yararlı kullanılması, kaygı ve stresi en aza indirerek başarı düzeyini yükseltmektedir. Başarının boyutlarını anlamak ve buna uygun çalışma programı hazırlamak, süreyi verimli kullanmak açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle süreyi iyi yürütmek başarılı olmaya doğru bir adım daha ilerlemektir (Aksu, 2018). Başarı detaylı olarak ifade edilirken başarıyı görülen derslerde geliştirmek ve eğitimcilerin başarı durumuna göre verdiği puanlamalarla, testler alınan notlarla ya da her iki durumlarda birlikte yürütülen yetenekler ya da kişinin kazandığı donanımla "eğitimsel başarı" açıklanmaya çabalanmıştır. Eğitimsel başarı, kişinin bilinmedik özelliklerini yükseltebilmek için gerçek eğitim programlarından yararlanmalarını amaçlamaktadır. Eğitim sistemimizde başarısı fazla olan kişiler, az olanlara oranla düzenli uygulamalar yapmaktadırlar. Kişinin ergen olması durumunda, eğitimsel başarının yükselmesinde de benlik kavramı devreye geçmektedir. Kişinin yaş grubuyla uyumunu pozitif yönünde etki ederek yanlış

alışkanlıklar sergilemesine engel olmaktadır (Bal, 2015). Kişilerin duygusal ve psikomotor gelişim evreleri dışındaki tutumlarının farklılaşmasını anlatmaktadır (Erdoğan, 2006). Türkiye'deki öğretim yönteminden dolayı her süreçte elde edilen başarı notları, kişinin sonradan eğitim alacağı eğitim mekanını kazanmasında önemli katkısı olması sonucunda o mekandaki başarı notlarının değerini çoğaltmaktadır. Eğitimsel başarının iyi olması, kişinin gördüğü eğitimden ne kadar yararlandığını ve kendine bu eğitimden ne aldığı hakkında iş sahibine görüş verebilmektedir. Bundan dolayı eğitimsel başarı notunun iş sahipleri açısından da çok önemli olduğu ifade edilebilir.

Akademik Başarıya Etki Eden Etmenler

Akademik başarı, kişilerin yaşamlarının gelecek dönemlerine etki etmektedir. Bireysel ve mesleki açıdan ilerlemenin destekleyicilerindendir. Eğitimsel başarı, kişinin amaca ulaşması düşüncesini geliştirmesini ve bireysel yetkin olma durumunu etkisi altına almaktadır (Altun ve Yazıcı, 2012). Eğitimsel başarı, yaşama ilişkin etkisi bakımından başarıya etki eden en önemli konudur. Eğitimsel başarı odaklanma konusunda ciddi bir önem taşımaktadır (Koca, 2019). Kişinin odaklanması fazlaysa, harekete geçme istekli olma olasılığı da fazlalaşmaktadır. Aksi halde kişi, harekete geçme durumunu beklemeye almaktadır. Eğitimsel bekleme durumunun artmasının, eğitimsel başarıyı alt düzeye indireceğine ilişkin ve eğitimsel bekleme durumunun azalmasının, eğitimsel başarıyı üst düzeye çıkaracağına ilişkin açıklamalar yapılmaktadır (Balkıs ve Duru, 2009). İncelemelere göre başarısız olma halinde bireylerin eğitimsel kişilikleri, eğitim seviyeleri negatif etki altında kalmaktadır. Fakat başarılı olma halinde eğitimsel kişilikleri ve eğitim seviyeleri çoğalmaktadır (Saracaloğlu ve Varol, 2007). Ortaöğretim çağındaki eğitimsel başarı, ders ortalamalarının üst seviyede olması ve eğitime istek duyması ortaöğretimden sonraki öğrenme durumu ile alakalı davranışlarıyla fazla ilişkili olmasıdır. Yükseköğrenim eğitimi almaya istekli olmak durumu daha öğrenim amaçlarının sonuca ulaşmasına katkıda bulunmaktadır (Yelin, 2013).

Başarı, bireyin toplumsal yaşamına sunulan çok önemli bir konudur. Eğitimsel başarı bireyin bilişsel seviyesine etkisiz odaklanma, keder, ekonomik düzeyi, sağlık sorunları gibi etkenlere göre değişir. Bireylerin eğitimsel başarısını etkileyen etkenlerin sayısı oldukça çoktur. Bu etmenlerden bazıları şöyle sıralandırılabilir; bireyin duyu organlarıyla algılama özelliği, düşünebilmenin sınırları, sosyal ve ekonomik düzeyleri, eğitimin başarıları olma durumu, alınan eğitimin faydalı olması, sınıfın ve eğitim mekanının durumları (Yaşartürk, Akyüz ve Karataş, 2018). Yavuzer (1999) eğitim mekanda ki başarıya etki eden etkenler;

- a) Toplum ile ilgili etkenler,
- b) Kişi ile ilgili etkenler,
- c) Ana-babalar ile ilgili etmenler şeklinde sıraya koyulurken,

Kaya (1998, 63) ise, eğitimsel başarısızlığa neden olan etkenler;

- Bedensel etkenler
- Ekonomik düzen etkenleri
- Sosyal etkenler
- Öğrenimsel etkenler
- Psikolojik etkenler olarak sıraya koyulmaktadır.

a) Toplum ile ilgili etkenler: Eğitim başarısının ilerlemesinde eğitimcinin rolü çoktur.

Eğitimci tutum ve hareketleri ile bireye örnek teşkil eder (Öztürk, 2002). Bireyin sınıfına, derslerine, arkadaş çevresiyle uyumlu hareket etmesine destek olacak bireydir. Eğitimcinin etki edebilmesi için mekanın ayarlanmasını ve bireyin sahip olduğu bilgi ve yeteneklerine göre hayata hazır durumuna getirmek eğitimcinin sorumluluğundadır. Eğitimsel başarıya etki eden eğitimci ve eğitim mekanına bağlı etkenler şunlardır (Aksu, 2018):

- Sınıfın fiziksel koşulları
- Öğrencinin, sınıfın neresinde oturduğu
- Sınıf düzeyinin farklılığı
- Ders programının çok fazla olması
- Eğitimcinin ders esnasında kullandığı teknikler
- Eğitimcilerin değişmesi
- Öğrencinin devamsızlığı
- Okulun belirli olan kuralları
- Öğrencinin okul değiştirmesi.

b) Kişiyeye bağlı etkenler: Bireyin dersi dinlerken anlayabileceği zeka düzeyinin olması, ödevleri yapabilecek seviyede olması gerekir. Fakat zeka düzeyi yeterli olan bireylerin de bütün görevleri yapabilir olması anlamında değildir. Anlama zorluğu yaşamaya sebep olan etkenler:

- Zeka düzeyinin beklenenden az olması durumu
- Konuları anlamakta sorun yaşamaması
- Dikkatini verememe
- Gereğinden fazla hareket etmesi

- Bedensel engellinin olması
- Yeterince görememe ya da duyamama durumu
- Zararlı davranışlarının olması
- Odaklanma eksikliği
- Yaşıtları ile iletişim sorunu yaşaması
- Endişeli olması.

c) Ana-Babalarla İlgili Etkenler: Bazı incelemeler ışığında ana-baba etkeninin öğrencinin eğitimsel başarısında büyük yer ettiği görülmektedir. Ana-babaların çocuklarının eğitimine oldukça ilgi göstermesi, öğrencinin eğitim başarısını etkilemektedir. Çocuğun karşılaştığı ilk eğitimin ailede olması nedeniyle ana-babalarından öğrendiklerini yaşamlarında uyguladığı bilinmektedir. Ana-baba eğitim düzeyleri ve çocuklarıyla ilgili olma hali bireyin, aynı Ana-babaları gibi davranmaya gayret etmesine ve Ana-babaları gibi olmak amacıyla kendisini ilerlemeye doğru teşvik etmesidir. Bireyin merakını gidermesi istediği her türlü bilgiye ulaştır ulaşabilmeye istek ve gayretini çoğaltmaktadır. Aksi halde bireyin üyesi olduğu ailesinden ilgi görmemesi onu öğrenmeye dair ilgisini azaltmaktadır. Böyle bir hallerden başka bir de baskıcı ilgisizlik onun okul hayatında başarısızlık yaşamasına sebep olmaktadır böyle hallerden başka bir de baskıcı aile modelleri vardır. Böyle aileler bireye sınıfında en iyiler arasında olmasını istediklerini ve en iyi okula gitmesinin iyi olacağına inanan ailelerdir. Böyle aileler çocukların en basit başarısızlıklarını bile sabredemezler ve böyle durumlarda çocuğun kendini başarısız görmesine sebep olur ve böyle bir korku olan bireyler kendilerinden göstermesi istenen davranışlar tam olarak gösteremezler (Öztürk, 2002). Aileye yüklenen diğer konular ise şöyle sıralanabilir (Aksu, 2018):

- Ailede çocuğun tek olması nedeniyle fazla sevgi ve ilgiyle büyütülmesi
- Çocuğun sevgi ve ilgi gösteremeyen ailede büyümesi
- Ailenin çocukluktan üst düzeyde başarı beklentisi
- Ailenin eğitim düzeyi ve ekonomik gücünün yüksek olması
- Ailenin eğitim ortamında uygun hareket edememesi
- Öğrencinin hem okul, hem iş ortamını aynı anda sürdürmek zorunda kalması.

Akademik Başarının Ölçülmesi

Bireylerin ölçülmek amacıyla dersteki faaliyetlere katılmalarına kazanımlarını ne kadar seviyede elde ettiklerine, dersin iyi olması için yapabildiklerine bakılarak başarılı notlar almasıdır. Not verme zamanında sözlü yazılı test ve gözlem yapma gibi farklı açılardan birey ölçme araçlarıyla değerlendirilir. Konuyu anlama ve uygulama şeklini

açıklayan belirteç notlardır. Not vererek başarı değerlendirirken eğitimsel başarıyı somutlaştırmış oluruz (Yıldırım ve Bayrak, 2015). Yükseköğretimde öğrenci olan bireyler eğitim yaşamları süresince çok fazla etken eğitimsel başarılarına etki etmiştir. Öğrencilerin başarı durumlarını doğru ölçmek için onların genel ve eğitimsel başarı durumlarını uygun yöntem ve teknik kullanırken zamanında iyi ayarlamak gerekmektedir.

Akademik Başarının Geliştirilmesi

Öğrenme konuları değişik yorumlama biçimleri ile tanımlanabilmektedir. Bireyin toplumdaki yerini elde etmesi modeli olarak bakıldığında öğrenme konuları bilişsel bir olgudur ve küçük yaştaki bireylerin, eğitimsel başarıya sahip olmak için çabalamaları konusunda istek uyandıran bir kuram olarak söylenebilir. Öğrenim konuları ekonomik açıdan ele alınan örnekte, bireyin sosyal ve ekonomik durumlarının akılcı ölçülmesidir (Strand ve Winston, 2008). Eğitimciler, ana-baba ve bireyin aynı yaşta olan başka bireylerden alınan eğitimsel başarılarıyla ilgili olup eğitim durumunu yarım bırakmayı da içine alan sonuçların yer aldığı sosyal yardım etkisidir. Fazlaca incelemesi mesleklerine karar vermelerinde ve ilerlemelerinde pozitif önem içeren, hatta öğrenimsel istekleri de etkilemiş olduğu söylenmiştir. Genç bireylerin ilerlemeleriyle alakalı içgüdü meydana getirdikleri ifade etmiştir (Eryetiş, 2016). Kişilerin isteklerini, hedeflerini ve gelecek yaşamlarından planlarını, ana-babalarının ekonomik gücü etkilemektedir.

Ekonomik gücü düşük olan ailelerin çocukları günümüzde eğitimsel açıdan istekli oldukları durumları çoğaltmış olsalar da maddi geliri çok olan ebeveynlerin çocuklarının nispetende az seviyede kalmaktadır. Aile ekonomik seviyesi, öğrenim durumu ile alaka oluşturulmaktadır. Bireyin bir işe sahip olma durumu genel olarak öğrenim durumu ve gelir seviyesinin durumuna göre sonuçlanmaktadır (Şirin, 2005). Ana-babanın eğitim seviyesinin çoğalması eğitimsel istekli olma durumunu ve lisans eğitime başlama olasılıklarını çoğaltmaktadır (Yelin, 2013). Bireylerin, eğitimcileri ve arkadaş grupları ile ilişkilerini çok fazla yaşadıkları bir ortam olarak eğitim merkezlerinin özellikleri, eğitimsel durumlarına etki eden faktörlerdir. Eğitimsel becerilerin belirlenip geliştirilmesinde, sosyalleşme durumuna gelmesi, okulun önemli bir faktör olmasında etkisinin olduğunu belirtebiliriz. Lisans eğitime geçişte önemli bir açıdan ölçüt olan akademik başarıyı geliştirmede okulun uyguladığı rol öğrenenin eğitimsel istekleri öğrenme merkezinin etkisini güçlendirmektedir (Çalık, Kurt ve Çalık, 2011). Bütün eğitim merkezleri birbirinden ayrıdır. Eğitim merkezlerinin birbirinden farklı özellikleri, eğitim merkezinin yönetici liderliği, teşkilatlanma durumu ve öğretme konularındaki çalışmaları, bireye uygun ayarlanan sınıf ortamı, ait olduğu neslin yapısal durumunu yansıtan bireyler ve

öğrencilerin gereksinim durumları, eğitim merkezinin yerleştiği mekanı (köy, şehir gibi) ve kıyaslandığı eğitim merkezleri gibi fazlaca etkenin tamamından meydana gelmektedir. Eğitim merkezlerinin farklı olmaları bazı etkenlerin yapısal değişikliğe sevk etmesi veya bunun gibi yöntemlerin sebep olması olarak ifade edilebilir sevk etmesi ve ya bunun gibi yöntemlerin sebep olması olarak ifade edilebilir. Sevk etme, bireylerin yeteneklerine bağlı olarak değişik öğrenim planlarına bakılarak sınıflandırılmasıdır. Sevk etmeyi, bireyin başarı seviyelerini az, orta, çok olarak aşamalı yaparak doğrudan mesleğe ilerlemeye karar veren bireyler ile lisans programlarına gidecek bireylere değişik planların çalıştırıldığı bir uygulama yapma şeklinde tanımlanmaktadır. Sevk etmenin pozitif çıktıları olduğunu düşünen incelemecilerin olduğu gibi negatif etkenlerinden söz eden incelemeciler de vardır. Pozitif etken açısından eğitimsel başarıyı ilerletmesi ve bireylerin başarılı olmalarındaki bireye göre olan değişikliği eşit olarak yardımcı olursa da başarıya yükseltmekte başarı göstermeyen ve önceki yaşamından kaynaklanan dengesizlikleri arttırdığı fikrine de katkı sağlanmakta ya da nötr etkiye sahip durumda olduğu bilinmektedir (Yelin, 2013, s.63). Yani eğitim mekanı, kurum olması açısından onu kuran bireylerin özellikleri ve mekanları ile özgünleştirildiğinde öğrenim faydalı ve öğrenimsel durumlara olan faydasından söz edilebilir. Eğitim mekanlarının hem sosyal hem de maddi yönünün mevcut olması, kırsal alan veya şehirde olması, şehirdeki konumunun toplumsal durumu, hareketlerine yön vermeye bağlı çalışmalarının olması eğitim mekanları arasında farklılıkların olduğunu göstermektedir. Bu sıralamalı durum, eğitim mekanının idareci düşüncesiyle ilgili detay vermekte birlikte bireyin hareketsel ve öğrenimsel açıdan istekleri hakkında bilgi almamıza sebep olacaktır. Ana-babaların öğrenimsel başarıları çocukların eğitim isteklerini etkisi altına alarak gelecek yaşantısındaki başarı durumuna etki etmektedir.

Araştırmanın problem cümlesi; “Genel ortaokullarda ve imam-hatip ortaokullarında maliyet ve akademik başarı nasıldır?”. Araştırmanın alt problemleri şöyledir:

1. Okulların öğrenci sayısı dağılımı nasıldır?
2. Okulların öğretmen sayısı dağılımı nasıldır?
3. Okulların harcama alanları dağılımları nasıldır?
4. Okulların öğrencilerinin akademik başarı dağılımları nasıldır?
5. Okulların harcamaları ile öğrencilerinin akademik başarıları arasında fark var mıdır?

Yöntem

Araştırma niceldir, betimsel tarama modeliyle yapılmıştır. Veriler, okulların defter ve bilgisayar kayıtlarından elde edilmiştir. Bu bağlamda okul yöneticilerinden, TEFBİS

kayıtları ve 2023 LGS sonuçları alınmıştır.

Örneklem/Çalışma Grubu/Katılımcılar

Araştırmanın evreni, 2022-2023 öğretim yılında Denizli ilinin Pamukkale ilçesinde bulunan kamu sektörüne ait (resmi) genel ortaokullar ve imam-hatip ortaokullarıdır. Evrende yaklaşık 20 genel ortaokul ve 7 imam-hatip ortaokulu bulunmaktadır. Bunlar arasından iki genel ortaokul ve iki imam-hatip ortaokulu, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Gereksinim duyulan verilerden eğitim harcamalarına ilişkin olanlar, bu araştırmanın danışmanı olan Dr. Gökhan Tuzcu tarafından geliştirilen form aracılığıyla toplanmıştır. Bu form dışında okul müdürlüklerinden TEFBİS kayıtları ile 2023 LGS öğrenci sınav sonuçları istenmiştir. Araştırmacı, verilerin toplanacağı okullara gitmiş, gereksinim duyulan verileri okul yönetimlerinden istemiştir. Elde edilen veriler, bilgisayar ortamına (SPSS programına) aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Toplanan veriler, bilgisayar ortamına aktarılmış ve sınıflandırılmıştır. Yüzde ve frekanslar halinde çözümlenmiş ve çizelgeler (tablolar) haline getirilmiştir. Çözümlemelerde Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Çözümlemesi ve bağımsız gruplar için t testi kullanılmıştır.

Bulgular

Betimsel İstatistikler

Okulların 2022-2023 öğretim yılı öğrenci sayısı dağılımı aşağıda tablolar halinde verilmiş ve yorumlanmıştır.

Ortaokul 1 ile kodlanan okulun öğrenci sayısı dağılımı, Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3.

Ortaokul 1 ile Kodlanan Okulun Öğrenci Sayısı Dağılımı

Öğretim Yılı	Yeni Kayıt Olan Öğrenci			Toplam Öğrenci (yeni kayıt olanlar dahil)			Mezun Olan Öğrenci		
	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
	2022-23	164	186	350	605	723	1.328	126	182

Tablo 3'te görüldüğü gibi, Ortaokul 1 olarak kodlanan okul öğrencilerinde, yeni kayıt olanların cinsiyete göre dağılımı benzer denilebilir. Mezun olan öğrenci sayısı, yeni

kaydolan öğrenci sayısından daha azdır. Bu durum, okulun talep gördüğü ve tercih edildiğini göstermektedir. Okulun toplam öğrenci sayısının 1.328 olması, okulun kalabalık olduğunu ve merkezi yerde olduğunu göstermektedir.

Ortaokul 2 ile kodlanan okulun öğrenci sayısı dağılımı, Tablo 4’te görülmektedir.

Tablo 4.

Ortaokul 2 ile Kodlanan Okulun Öğrenci Sayısı Dağılımı

Öğretim Yılı	Yeni Kayıt Olan Öğrenci			Toplam Öğrenci (yeni kayıt olanlar dahil)			Mezun Olan Öğrenci		
	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
2022-23	55	59	114	276	250	526	73	57	133

Tablo 4. incelendiğinde, Ortaokul 2 olarak kodlanan okul öğrencilerinin yeni kayıt olanların kız ve erkek öğrencilerin sayıları birbirine yakın olmakla birlikte erkeklerin fazla olduğu görülmektedir. Mezun öğrenci sayısından daha az yeni kayıt öğrencisinin olması, okulun kayıt çevresinin öğrenci sayısının azaldığı ya da olağan öğrenci sayısının düştüğünü göstermektedir. Okulun toplam öğrenci sayısının 526 olması, okulun orta ölçekli ve çok büyük olmadığını göstermektedir. Yasal düzlemde olmasa da eğitimciler arasında, öğrenci sayısı 500’den az olan okullara “butik okul” denilmektedir.

İH Ortaokul 1 ile kodlanan okulun öğrenci sayısı dağılımı, Tablo 5’te görülmektedir.

Tablo 5.

İH Ortaokul 1 ile Kodlanan Okulun Öğrenci Sayısı Dağılımı

Öğretim Yılı	Yeni Kayıt Olan Öğrenci			Toplam Öğrenci (yeni kayıt olanlar dahil)			Mezun Olan Öğrenci		
	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
2022-23	161	--	161	540	--	540	404	--	404

Tablo 5. incelendiğinde, İH Ortaokul 1 olarak kodlanan İH Ortaokulunda hiç erkek öğrencinin olmadığı, tamamının kız öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Diğer bir deyişle, kız İH ortaokuludur. Yeni kayıt olan öğrenci sayısı, mezun olanlardan çok daha azdır. Bu durum, mezun olan öğrencilerin yarısı kadar bile yeni kayıt gelmediğini göstermektedir. Diğer bir deyişle girdi ile çıktı arasında büyük fark vardır. Okulun toplam öğrencisi sayısının 540 olması da okulun çok büyük ve kalabalık okul olmadığını göstermektedir.

İH Ortaokul 2 ile kodlanan okulun öğrenci sayısı dağılımı, Tablo 6’da görülmektedir.

Tablo 6.*İH Ortaokul 2 ile Kodlanan Okulun Öğrenci Sayısı Dağılımı*

Öğretim Yılı	Yeni Kayıt Olan Öğrenci			Toplam Öğrenci (yeni kayıt olanlar dahil)			Mezun Olan Öğrenci		
	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
2022-23	34	28	62	125	121	246	35	30	65

Tablo 6. incelendiğinde, İH Ortaokul 2 olarak kodlanan İH ortaokulunda, yeni kayıt olan öğrenci sayısının mezun öğrencilerle yakın olmakla birlikte daha az sayıda olduğu görülmektedir. Okulda kız ve erkek öğrenciler birlikte eğitim görmekle birlikte kız öğrencilerin sayısı, erkek öğrencilerden fazladır. Mezun öğrencilere yakın sayıda yeni kayıt alması, okulun tercih edildiğini ve öğrenci sorunu olmadığını göstermektedir. Öğrenci sayısının 246 olması, okulun oldukça küçük olduğunu göstermektedir.

Okulların 2022-2023 öğretim yılı öğretmen sayısı dağılımı aşağıda tablolar halinde verilmiş ve yorumlanmıştır.

Ortaokul 1 ile kodlanan okulun öğretmen sayısı dağılımı, Tablo 7’de görülmektedir.

Tablo 7.*Ortaokul 1 ile Kodlanan Okulun Öğretmen Sayısı Dağılımı*

Öğr. Yılı	Kadın			Erkek			Toplam			Öğretmen Baş.Düşen Öğrenci
	K	Ü	T	K	Ü	T	K	Ü	T	
2022-23	48	--	48	36	--	36	84	--	84	15,8

K: Kadrolu, Ü: Ücretli, T: Toplam.

Tablo 7. incelendiğinde, Ortaokul 1 olarak kodlanan okuldaki öğretmenlerin tamamının kadrolu olduğu ve ücretli öğretmenin çalışmadığı görülmektedir. Okulda 48’i kadın ve 36’sı erkek olmak üzere 84 öğretmen görev yapmaktadır. Okulun büyük bir okul olduğu görülmekle birlikte öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 15,8 olup oldukça az olduğu söylenebilir.

Ortaokul 2 ile kodlanan okulun öğretmen sayısı dağılımı, Tablo 8’de görülmektedir.

Tablo 8.*Ortaokul 2 ile Kodlanan Okulun Öğretmen Sayısı Dağılımı*

Öğretim	Kadın	Erkek	Toplam	Öğretmen
---------	-------	-------	--------	----------

Yılı	K	Ü	T	K	Ü	T	K	Ü	T	Baş.Düşen Öğrenci
2022-23	30	1	31	15	--	15	45	1	46	11,4

K: Kadrolu, Ü: Ücretli, T: Toplam.

Tablo 8. incelendiğinde Ortaokul 2 olarak kodlanan okulun öğretmenlerinin kadın öğretmenlerden 1'i dışında tamamını kadrolu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin 31'i kadın ve 15'i erkek olmak üzere 46 öğretmen görev yapmaktadır. Okulun orta büyüklükte bir okul olduğu görülmekle birlikte öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 11,4 olup oldukça az olduğu söylenebilir.

İH Ortaokul 1 ile kodlanan okulun öğretmen sayısı dağılımı, Tablo 9'da görülmektedir.

Tablo 9.

İH Ortaokul 1 ile Kodlanan Okulun Öğretmen Sayısı Dağılımı

Öğretim	Kadın			Erkek			Toplam			Öğretmen Baş.Düşen Öğrenci
Yılı	K	Ü	T	K	Ü	T	K	Ü	T	
2022-23	26	2	28	14	--	14	40	2	42	12,9

K: Kadrolu, Ü: Ücretli, T: Toplam.

Tablo 9. incelendiğinde, İH Ortaokul 1 olarak kodlanan okulun öğretmenlerinin kadın öğretmenlerden 2'si dışında tamamını kadrolu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin 28'i kadın ve 14'ü erkek olmak üzere 42 öğretmen görev yapmaktadır. Okulun orta büyüklükte bir okul olduğu görülmekle birlikte öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 12,9 olup oldukça az olduğu söylenebilir.

İH Ortaokul 2 ile kodlanan okulun öğrenci sayısı dağılımı, Tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 10.

İH Ortaokul 2 ile Kodlanan Okulun Öğretmen Sayısı Dağılımı

Öğretim	Kadın			Erkek			Toplam			Öğretmen Baş.Düşen Öğrenci
Yılı	K	Ü	T	K	Ü	T	K	Ü	T	
2022-23	13	1	14	12	1	13	25	2	27	9,1

K: Kadrolu, Ü: Ücretli, T: Toplam.

Tablo 10. incelendiğinde, İH Ortaokul 2 olarak kodlanan okulun öğretmenlerinin kadın öğretmenlerden 1'i ve erkek öğretmenlerinde 1'i dışında tamamını kadrolu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin 14'ü kadın ve 13'ü erkek olmak üzere 27 öğretmen görev

yapmaktadır. Okulun küçük bir okul olduğu görülmekle birlikte öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 9,1 olup oldukça az olduğu söylenebilir.

Okulların 2022-2023 öğretim yılı harcama alanları dağılımı aşağıda tablolar halinde verilmiş ve yorumlar tablo altlarında yapılmıştır.

Ortaokul 1 ile kodlanan okulda, 2022-2023 öğretim yılında yapılan harcamanın miktarı ve türleri, Tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 10. incelendiğinde, Ortaokul 1 olarak kodlanan okulun harcama alanlarının farklı kalemlerde olmakla birlikte 13 kalemde toplandığı görülmektedir. En fazla gider personel gideri olup 14.408.044 TL'dir. Bunu, yardımcı personel giderleri 1.431.791 ₺ izlemektedir. Okulun 2022-2023 eğitim yılı gider toplamının 17.495.497 ₺ olduğu görülmektedir.

Tablo 10.

Ortaokul 1 ile Kodlanan Okulun Harcamaların Dağılımı (TL, 2022-2023 Öğr. Yılı)

Gider Türü	TL
Personel Giderleri (yönetici, öğretmen, usta öğretici – maaş, ek ders, tazminat vb)	14.408.044
Yardımcı Personel Giderleri (memur, hizmetli, işçi, güvenlik vb – maaş, fazla çalışma vb)	1.431.791
Enerji (odun, kömür, petrol, doğalgaz, elektrik vb)	540.623
Su	44.471
Temizlik Malzemeleri	79.160
İletişim (telefon, faks, internet, mektup vb) ve Ulaşım	7.000
Eğitim Araçları Satın Alma ve Bakım-Onarımı (laboratuvar malzemeleri, bilgisayar, yazıcı, öğrenci sırası, spor malzemeleri vb)	110.000
Kitap-Kırtasiye Alımı	105.000
Bina ve Tesislerin Bakımı-Onarımı (tamirat, boya-badana, çevre düzenlemesi, tadilat vb)	57.000
Donatım (mobilya, döşeme, mutfak, bahçe, yangın malzemeleri vb)	12.500
Sosyal Etkinlikler (tiyatro, folklor, spor, tören, ağırlama vb)	17.000
Öğrencilere Yapılan Sosyal Yardımlar (burs, harçlık vb)	645.408
Yayın ve Basım Giderleri (okul gazetesi-dergisi vb)	--
Öğrencilere Yemek Yardımı	37.500
TOPLAM	17.495.497

Ortaokul 2 ile kodlanan okulda, 2022-2023 öğretim yılında yapılan harcamanın miktarı ve türleri, Tablo 11'de görülmektedir.

Tablo 11. incelendiğinde, Ortaokul 2 olarak kodlanan okulun harcama alanlarının farklı kalemlerde olmakla birlikte 13 kalemde toplandığı görülmektedir. En çok harcama

2022-2023 öğretim yılında personel için yapılandır ve 10.714.000 ₺'dir. Bunu yardımcı personel giderleri 624.000 ₺ izlemektedir. Okulun 2022-2023 öğretim yılı gider toplamının 11.819.360 ₺ olduğu görülmektedir.

Tablo 11.

Ortaokul 2 ile Kodlanan Okulun Harcama Alanı Dağılımı (2022-2023 Öğr. Yılı)

Gider Türü	TL
Personel Giderleri (yönetici, öğretmen, usta öğretici – maaş, ek ders, tazminat vb)	10.714.000
Yardımcı Personel Giderleri (memur, hizmetli, işçi, güvenlik vb – maaş, fazla çalışma vb)	624.000
Enerji (odun, kömür, petrol, doğalgaz, elektrik vb)	166.000
Su	22.000
Temizlik Malzemeleri	30.000
İletişim (telefon, faks, internet, mektup vb) ve Ulaşım	19.000
Eğitim Araçları Satın Alma ve Bakım-Onarımı (laboratuvar malzemeleri, bilgisayar, yazıcı, öğrenci sırası, spor malzemeleri vb)	9.000
Kitap-Kırtasiye Alımı	17.500
Bina ve Tesislerin Bakımı-Onarımı (tamirat, boya-badana, çevre düzenlemesi, tadilat vb)	32.000
Donatım (mobilya, döşeme, mutfak, bahçe, yangın malzemeleri vb)	6.000
Sosyal Etkinlikler (tiyatro, folklor, spor, tören, ağırlama vb)	8.500
Öğrencilere Yapılan Sosyal Yardımlar (burs, harçlık vb)	159.360
Yayın ve Basım Giderleri (okul gazetesi-dergisi vb)	12.000
Öğrencilere Yemek Yardımı	--
TOPLAM	11.819.360

İH Ortaokul 1 ile kodlanan okulda, 2022-2023 öğretim yılında yapılan harcamanın miktarı ve türleri, Tablo 4.11'de görülmektedir.

Tablo 12. incelendiğinde, İH Ortaokul 1 olarak kodlanan okulun harcama alanlarının farklı kalemlerde olmakla birlikte 11 kalemde toplandığı görülmektedir. En fazla gider 2022-2023 eğitim yılında personel gideri olup 6.730.444 ₺ olarak belirtilmiştir. Bunu enerji gideri olarak 196.776 ₺ gider ve yardımcı personel giderleri 182.074 ₺ izlemektedir. Okulun 2022-2023 öğretim yılı gider toplamının 7.459.269 ₺ olduğu görülmektedir.

Tablo 12.

İH Ortaokul 1 ile Kodlanan Okulun Harcama Alanı Dağılımı (2022-2023 Öğr. Yılı)

Gider Türü	TL
Personel Giderleri (yönetici, öğretmen, usta öğretici – maaş, ek ders, tazminat vb)	6.730.444

Yardımcı Personel Giderleri (memur, hizmetli, işçi, güvenlik vb – maaş, fazla çalışma vb)	182.074
Enerji (odun, kömür, petrol, doğalgaz, elektrik vb)	196.776
Su	40.632
Temizlik Malzemeleri	58.360
İletişim (telefon, faks, internet, mektup vb) ve Ulaşım	2.083
Eğitim Araçları Satın Alma ve Bakım-Onarımı (laboratuvar malzemeleri, bilgisayar, yazıcı, öğrenci sırası, spor malzemeleri vb)	18.566
Kitap-Kırtasiye Alımı	82.367
Bina ve Tesislerin Bakımı-Onarımı (tamirat, boya-badana, çevre düzenlemesi, tadilat vb)	32.383
Donatım (mobilya, döşeme, mutfak, bahçe, yangın malzemeleri vb)	--
Sosyal Etkinlikler (tiyatro, folklor, spor, tören, ağırlama vb)	--
Öğrencilere Yapılan Sosyal Yardımlar (burs, harçlık vb)	103.584
Yayın ve Basım Giderleri (okul gazetesi-dergisi vb)	12.000
Öğrencilere Yemek Yardımı	--
TOPLAM	7.459.269

İH Ortaokul 2 ile kodlanan okulda, 2022-2023 öğretim yılında yapılan harcamanın miktarı ve türleri, Tablo 4.12’de görülmektedir.

Tablo 13. incelendiğinde, İH Ortaokul 2 olarak kodlanan okulun harcama alanlarının farklı kalemlerde olmakla birlikte 11 kalemde toplandığı görülmektedir. En fazla gider 2022-2023 eğitim yılında personel gideri olup 4.753.218 ₺ olarak belirtilmiştir. Bunu yardımcı personel giderleri 292.500 ₺ izlemektedir. Okulun 2022-2023 öğretim yılı harcama toplamı 5.237.025 ₺’dir.

Tablo 13.

İH Ortaokul 2 ile Kodlanan Okulun Harcama Alanı Dağılımı (2022-2023 Öğr. Yılı)

Gider Türü	TL
Personel Giderleri (yönetici, öğretmen, usta öğretici – maaş, ek ders, tazminat vb)	4.753.218
Yardımcı Personel Giderleri (memur, hizmetli, işçi, güvenlik vb – maaş, fazla çalışma vb)	292.500
Enerji (odun, kömür, petrol, doğalgaz, elektrik vb)	136.471
Su	5.594
Temizlik Malzemeleri	17.000
İletişim (telefon, faks, internet, mektup vb) ve Ulaşım	881
Eğitim Araçları Satın Alma ve Bakım-Onarımı (laboratuvar malzemeleri, bilgisayar, yazıcı, öğrenci sırası, spor malzemeleri vb)	2.746

Kitap-Kırtasiye Alımı	1.500
Bina ve Tesislerin Bakımı-Onarımı (tamirat, boya-badana, çevre düzenlemesi, tadilat vb)	22.430
Donatım (mobilya, döşeme, mutfak, bahçe, yangın malzemeleri vb)	3.285
Sosyal Etkinlikler (tiyatro, folklor, spor, tören, ağırlama vb)	1.400
Öğrencilere Yapılan Sosyal Yardımlar (burs, harçlık vb)	--
Yayın ve Basım Giderleri (okul gazetesi-dergisi vb)	--
Öğrencilere Yemek Yardımı	--
TOPLAM	5.237.025

Ortaokullarda 2022-2023 öğretim yılında, öğrenci başına yapılan ortalama harcama ve öğretmen başına yapılan ortalama harcama, Tablo 14’te görülmektedir.

Tablo 14.

Öğrenci Başına ve Öğretmen Başına Yıllık Ortalama Harcama (TL)

Okul	Öğrenci Başına Harcama	Öğretmen Başına Harcama
Ortaokul 1	13.174	171.524
Ortaokul 2	22.470	232.913
İH Ortaokul 1	13.813	160.249
İH Ortaokul 2	21.289	176.145

Tablo 14’te görüldüğü gibi 2022-2023 öğretim yılında, öğrenci başına harcamanın en yüksek olduğu okul, Ortaokul 2’dir ve 22.470 ₺’dir. Bunu İH Ortaokul 2 izlemektedir ve 21.289 ₺’dir. İH Ortaokul 1’de 13.813 ₺ iken, en düşük harcama Ortaokul 1’dedir ve öğrenci başına 13.174 ₺ olduğu görülmektedir. Burada öğrenci başına harcamalarda kalabalık okullarda öğrenci başına harcamanın daha az olduğu görülmektedir.

2022-2023 öğretim yılında, öğretmen başına en yüksek harcama, Ortaokul 2’dir ve 232.913 ₺’dir. Bunu İH Ortaokul 2 izlemektedir ve 176.145 ₺’dir. Ortaokul 1’de 171.524 ₺ iken, en düşük olan okul İH Ortaokul 1’dir ve 160.249 ₺’dir. Öğretmen başına harcamalarda da kalabalık okullarda çalışanların daha düşük olduğu görülmektedir.

Öğrenci sayısı çok olan okullarda (kalabalık okullar) öğrenci ve öğretmen başına harcamaların daha düşük olduğu görülmektedir.

Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Alt problemlerden betimsel istatistikle çözümlenenler dışında “Okulların öğrencilerinin akademik başarı dağılımları nasıldır?” ve “Okulların harcamaları ile öğrencilerinin akademik başarıları arasında fark var mıdır?” şeklinde belirlenen alt problemlerin çözümü aşağıda yer almaktadır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi şudur: “Okulların öğrencilerinin akademik başarı dağılımları nasıldır?” Bu probleme yanıt olarak yapılan analiz sonuçları Tablo 4.13’te görülmektedir.

2023 yılında ortaokullardan mezun olup LGS’ye girenlerin sayısı (n) ve bu sınavda alınan en düşük, en yüksek ve ortalama puanlar Tablo 15’te görülmektedir.

Tablo 15.

Okulların Öğrencilerinin Akademik Başarı Dağılımları

	n	En düşük	En yüksek	$\bar{X}$
Ortaokul 1	285	172	486	326,77
Ortaokul 2	126	172	481	306,07
İH ortaokul 1	125	201	500	344,58
İH ortaokul 2	32	178	421	245,38

Tablo 15 incelendiğinde, okulların akademik başarı dağılımlarıyla ilgili olarak en fazla öğrencinin 2023 LGS’ye girdiği okulun Ortaokul 1 ile kodlanan okuldan sınava katıldığı görülürken bunu Ortaokul 2 kodlu okul, İH Ortaokul 1 izlerken en az öğrencinin LGS girdiği okul İH ortaokul 2 ile kodlanan okuldur. 2022-2023 öğretim yılı LGS’de alınan en düşük puan 172 puanlarla Ortaokul 1 ve Ortaokul 2 ile kodlanan okul öğrencilerine aittir. En düşük puanlar içinde en iyi puanı alan 201 puanla İH Ortaokul 1 okulu öğrencisine aittir. En yüksek puanlar içinde en yüksek puan 500 tam puan olup bu puanı İH Ortaokul 1 ile kodlanan okul öğrencisine aittir. Bunu 486 puanla 2. Sırada Ortaokul 1 ile kodlanan okul öğrencisi ve 581 puanla Ortaokul 2 ile kodlanan okul öğrencisi izlerken en düşük puanı ise İH Ortaokul 2 ile kodlanan okul öğrencisine ait olduğu görülmektedir. Okulların 2023 LGS puan ortalamalarının ise en yüksek ortalamanın İH Ortaokul 1 ile kodlanan okula ait olduğu ve 344,58 puan olduğu görülmektedir. Bunu 326,77 puan ortalaması ise Ortaokul 1, 306,07 puan ortalaması ile Ortaokul 2 izlerken en düşük ortalama puanının ise İH Ortaokul 2 ile kodlanan okula ait olduğu görülmektedir.

İH Ortaokulu 1, “proje okulu” şeklinde adlandırılan bir okuldur. Proje okullarında okul müdürü, Milli Eğitim Bakanlığı’nın onayıyla atanmaktadır ve o okulda çalışacak öğretmenleri okul müdürü seçmektedir. Puan, hizmet yılı vb göstergelere bakılmamaktadır. Oysa diğer okullara öğretmen atanırken (il içinde öğretmenler yer değiştirirken) puan, hizmet yılı vb göstergeler esas alınmaktadır. Proje okullarında ise okul müdürü, aynı il sınırları içinde görev yapmakta olan öğretmenlerden istediğini kendi okuluna atayabilmektedir. Bu okullara öğretmenler, müdür tarafından seçilerek atanmaktadır. Proje okullarında öğretmenlerin görev süresi sekiz yıldır. Yine aynı şekilde

öğrencileri de sınavla seçilerek ya da belli kriterlere göre seçilerek alınmaktadır. Bu araştırmada İHO Ortaokul 1 kodu ile yer alan okul da bir “proje okuludur”.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi şöyledir: “Okulların harcamaları ile öğrencilerinin akademik başarıları arasında fark var mıdır?” Bu problemin çözümüne yönelik analiz sonuçları Tablo 4.14’te görülmektedir.

2022-2023 öğretim yılında ortaokulların yaptığı harcama ve 2023 LGS’de öğrencilerin aldığı puanların ortalaması, Tablo 16’da görülmektedir.

Tablo 16.

Okulların Harcamaları ve Öğrencilerinin Akademik Başarıları

Okul	Toplam Harcama (TL)	Akademik başarı ortalaması ($\bar{X}$)
Ortaokul 1	17.495.497	326,77
Ortaokul 2	11.819.360	306,07
İH Ortaokul 1	7.459.269	344,58
İH Ortaokul 2	5.237.025	245,38

Tablo 16 incelendiğinde, 2022-2023 öğretim yılında okulların yaptıkları harcamaların 17.495.497 ₺ ile 5.237.025 ₺ arasında farklılık gösterdiği görülürken, öğrencilerin 2023 LGS puanları ortalamalarının ise 344,58 ile 245,38 arasında farklılık gösterdiği görülmektedir.

2022-2023 öğretim yılında ortaokullarda öğrenci başına yapılan harcama ve 2023 LGS’de öğrencilerin aldığı puanların ortalaması, Tablo 4.16’da görülmektedir.

Tablo 17.

Okullarda Öğrenci Başına Harcama ve Öğrencilerinin Akademik Başarıları

Okul	Öğrenci Başına Harcama (TL)	Akademik başarı ortalaması ($\bar{X}$)
Ortaokul 1	13.174	326,77
Ortaokul 2	22.470	306,07
İH Ortaokul 1	13.813	344,58
İH Ortaokul 2	21.289	245,38

Tablo 17 incelendiğinde, 2022-2023 öğretim yılı öğrenci başı ortalama harcamayla LGS puan ortalamalarına bakıldığında en yüksek 2023 LGS puan ortalaması İH Ortaokul 1’e ait olup öğrenci başı harcaması 13.813,46 ₺ ile 3. sıradadır. Harcamada 3. sırada olmasına rağmen akademik başarıda en yüksektedir. Bunun nedeni proje okulu olması olabilir. Yine akademik başarı olarak 2. sırada yer alan Ortaokul 1’in harcamada 13.174,32 ₺ ile en sonda olduğu görülmektedir. Öğrenci başı harcamanın en yüksek olduğu Ortaokul 2 akademik başarı olarak 3. Sırada yer almaktadır. Akademik başarı olarak en sonda yer

alan İH Ortaokul 2 kodlu okulun 2023 LGS ortalaması 245,38 olup yıllık öğrenci başı harcaması ise 21.288,71₺ olarak görülmektedir. Bu durum düşük harcamanın akademik başarıyı olumsuz etkilediğini göstermekle birlikte yüksek düzeyde harcamalar da her zaman akademik başarıyı getirmemekte olduğunu göz önüne sermektedir. Burada dikkat çeken husus proje okulu öğrencilerinin akademik başarılarının diğer okullardaki öğrencilerden belirgin biçimde yüksek olmasıdır.

2022-2023 öğretim yılında ortaokullarda öğretmen başına yapılan harcama ve 2023 LGS’de öğrencilerin aldığı puanların ortalaması, Tablo 18’de görülmektedir.

Tablo 18.

Okullarda Öğretmen Başına Harcama ve Öğrencilerinin Akademik Başarıları

Okul	Öğretmen Başına Harcama (TL)	Akademik başarı ortalaması ($\bar{X}$)
Ortaokul 1	171.524	326,77
Ortaokul 2	232.913	306,07
İH Ortaokul 1	160.249	344,58
İH Ortaokul 2	176.145	245,38

Tablo 18 incelendiğinde, 2022-2023 öğretim yılı öğretmen başına ortalama harcamayla LGS puan ortalamalarına bakıldığında en düşük öğretmen başına harcamanın İH Ortaokul 1’de 160.249 ₺ iken en yüksek LGS puanı ortalamasının da yine bu okulda ve 344,58 olduğu görülmektedir. Bunun nedeni, bu okulun öğrencilerinin “proje okulu” öğrencileri olmasıdır. Bunu 326,77 puanla Ortaokul 1 öğrencileri izlerken, öğretmen başına harcamalarının 171.524 ₺ ile 2. Sırada düşük olduğu görülmektedir. Bunu 306,07 puanla Ortaokul 2 okulu öğrencileri izlerken öğretmen başı harcamaları 232.913 ₺’dir. En düşük akademik başarı puanlarının 245,38 puanla İH Ortaokul 2’ye ait olduğu görülürken öğretmen başı harcamanın 176.145 ₺ ile en yüksek 2. sırada olduğu görülmektedir. Öğretmen başı harcamayla öğrencilerin LGS başarıları arasında çok fazla ilişki olduğunu söylemek mümkün görülmemektedir. “Proje okulu” öğrencilerinin LGS sınavlarındaki akademik başarıları yüksektir. Çünkü yukarıda da söz edildiği gibi, bu okulların öğretmenleri ve öğrencileri seçilerek alınmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Ortaokul 1 olarak kodlanan okul öğrencilerinin yeni kayıt olanlarda erkek öğrenci sayısının kız öğrencilerden fazla olduğu görülmektedir. Yeni kaydolan öğrenci sayısından daha az sayıda öğrencinin mezun olduğu görülmektedir. Bu durum okulun talep gördüğü ve tercih edildiğini göstermekle birlikte okulun öğrenci mevcudunun 1.328 olması, okulun kalabalık olduğunu ve merkezi yerde olduğunu göstermektedir.

Ortaokul 2 olarak kodlanan okul öğrencilerinin yeni kayıt olanlarda erkek öğrenciler

fazladır. Mezun öğrenci sayısından daha az yeni kayıt öğrencisinin olması okulun kayıt çevresinin öğrenci sayısının azaldığı ya da olağan öğrenci sayısının düştüğünü göstermektedir. Okulun toplam öğrenci sayısının 526 olması okulun butik ve çok büyük olmadığını göstermektedir.

İH Ortaokul 2 olarak kodlanan İH ortaokulu öğrencilerinin yeni kayıt olan öğrenci sayısının mezun öğrencilerle yakın olmakla birlikte daha az sayıda olduğu görülmektedir. Okulda kız ve erkek öğrenciler birlikte eğitim görmekle birlikte kız öğrencilerin sayısı erkek öğrencilerden fazladır. Mezun öğrencilere yakın sayıda yeni kayıt alması okulun tercih edildiğini ve öğrenci sorunu olmadığını göstermektedir. Öğrenci sayısının 246 olması okulun oldukça küçük bir okul olduğunu göstermektedir.

Ortaokul 1 olarak kodlanan okulda öğretmenlerin tamamı kadroludur (ücretli öğretmen çalışmamaktadır). Öğretmenlerin 48'i kadın ve 36'sı erkek olmak üzere 84 öğretmen görev yapmaktadır. Okulun büyük bir okul olduğu görülmekle birlikte öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 15,80 olup oldukça azdır.

Ortaokul 2 olarak kodlanan okul öğretmenlerinin kadın öğretmenlerden 1'i dışında tamamını kadrolu olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin 31'i kadın ve 15'i erkek olmak üzere 46 öğretmen görev yapmaktadır. Okulun orta büyüklükte bir okul olduğu görülmekle birlikte öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 11,43 olup oldukça azdır.

İH Ortaokul 1 olarak kodlanan okul öğretmenlerinin kadın öğretmenlerden 2'si dışında tamamını kadrolu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin 28'i kadın ve 14'ü erkek olmak üzere 42 öğretmen görev yapmaktadır. Okulun orta büyüklükte bir okul olduğu görülmekle birlikte öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 12,86 olup oldukça azdır.

İH Ortaokul 2 olarak kodlanan okul öğretmenlerinin kadın öğretmenlerden 1'i ve erkek öğretmenlerinde 1'i dışında tamamının kadrolu olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin 14'ü kadın ve 13'ü erkek olmak üzere 27 öğretmen görev yapmaktadır. Okulun küçük bir okul olduğu görülmekle birlikte öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 9,10 olup oldukça azdır.

Ortaokul 1 olarak kodlanan okulun harcama alanlarının farklı kalemlerde olmakla birlikte 13 kalemde toplandığı görülmüştür. 2022-2023 öğretim yılında en fazla harcama personel için yapılandır ve 14.408.044 ₺'dir. Bunu yardımcı personel giderleri 1.431.791 ₺ izlemektedir. Okulun 2022-2023 öğretim yılı harcama toplamı 17.495.497 ₺'dir.

Ortaokul 2 olarak kodlanan okulun harcama alanlarının farklı kalemlerde olmakla birlikte 13 kalemde toplandığı görülmektedir. En fazla gider 2022-2023 eğitim yılında personel gideri olup 10.714.000 ₺ olarak belirtilmiştir. Bunu yardımcı personel giderleri 624.000 ₺ izlemektedir. Okulun 2022-2023 eğitim yılı gider toplamının 11.819.360 ₺ olduğu görülmüştür.

İH Ortaokul 1 olarak kodlanan okulun harcama alanlarının farklı kalemlerde olmakla birlikte 11 kalemde toplandığı görülmektedir. En fazla gider 2022-2023 eğitim yılında personel gideri olup 6.730.444 ₺ olarak belirtilmiştir. Bunu enerji gideri olarak 196.776 ₺ gider ve yardımcı personel giderleri 182.074 ₺ izlemektedir. Okulun 2022-2023 eğitim yılı gider toplamının 7.459.269 ₺ olduğu görülmüştür.

İH Ortaokul 2 olarak kodlanan okulun harcama alanlarının farklı kalemlerde olmakla

birlikte 11 kalemdede toplandığı görölmüştür. En fazla gider 2022-2023 eğitim yılında personel gideri olup 4.753.218 ₺ olarak belirtilmiştir. Bunu yardımcı personel giderleri 292.500 ₺ izlemektedir. Okulun 2022-2023 eğitim yılı gider toplamının 5.237.025 ₺ olduğu görölmüştür.

Okulların akademik başarı dağılımlarıyla ilgili olarak en fazla öğrencinin 2023 LGS'ye girdiği okulun Ortaokul 1 ile kodlanan okuldan sınava katıldığı görölürken, bunu Ortaokul 2 kodlu okul, İH Ortaokul 1 izlerken en az öğrencinin LGS girdiği okul İH ortaokul 2 ile kodlanan okuldandır. 2022-2023 eğitim yılı LGS'de alınan en düşük puan 172 puanlarla Ortaokul 1 ve Ortaokul 2 ile kodlanan okul öğrencilerine aittir. En düşük puanlar içinde en iyi puanı alan 201 puanla İH Ortaokul 1 okulu öğrencisine aittir. En yüksek puanlar içinde en yüksek puan 500 tam puan olup bu puanı İH Ortaokul 1 ile kodlanan okul öğrencisine aittir. Bunu 486 puanla 2. Sırada Ortaokul 1 ile kodlanan okul öğrencisi ve 581 puanla Ortaokul 2 ile kodlanan okul öğrencisi izlerken en düşük puanı ise İH Ortaokul 2 ile kodlanan okul öğrencisine ait olduğu görölmektedir. Okulların 2023 LGS puan ortalamalarında, en yüksek ortalama İH Ortaokul 1 ile kodlanan okula aittir ve 344,58 puandır. Bunu 326,77 puan ortalaması ise Ortaokul 1, 306,07 puan ortalaması ile Ortaokul 2 izlerken, en düşük ortalama puanının ise İH Ortaokul 2 ile kodlanan okula ait olduğu görölmüştür.

2022-2023 öğretim yılında okulların yaptıkları harcamaların 17.495.497 ₺ ile 5.237.025 ₺ arasında farklılık gösterdiği görölürken öğrencilerin 2023 LGS puanları ortalamalarının ise 344,58 ile 245,38 arasında farklılık gösterdiği görölmektedir. 2022-2023 öğretim yılı öğrenci başı ortalama harcamayla LGS puan ortalamalarına bakıldığında en yüksek 2023 LGS puan ortalaması İH Ortaokul 1'e ait olup öğrenci başı harcaması 13.813,46 ₺ ile 3. sıradadır. Harcamada 3. sırada olmasına rağmen akademik başarıda en yüksektedir. Bunun nedeni proje okulu olması olabilir. Yine akademik başarı olarak 2. sırada yer alan Ortaokul 1'in harcamada 13.174 ₺ ile en sonda olduğu görölmektedir. Öğrenci başına harcamanın en yüksek olduğu Ortaokul 2 akademik başarı olarak 3. sırada yer almaktadır. Akademik başarı olarak en sonda yer alan İH Ortaokul 2 kodlu okulun 2023 LGS ortalaması 245,38'dir ve yıllık öğrenci başına harcama ise 21.289 ₺'dir. Bu durum, düşük harcamanın akademik başarıyı olumsuz etkilediğini göstermekle birlikte yüksek düzeyde harcamalar da her zaman akademik başarıyı getirmemekte olduğunu göz önüne sermektedir. Burada dikkat çeken konu, proje okullarındaki öğrencilerin akademik başarılarının, diğer okullardaki öğrencilerin başarılarından belirgin bir biçimde yüksek olmasıdır. Çünkü proje okullarına, öğrenciler ve öğretmenler seçilerek alınmaktadır. Seçilmiş öğrencilere, seçilmiş öğretmenler tarafından verilen eğitimde, doğal olarak başarı artmaktadır.

Öğretmen başına yapılan ortalama harcama ile LGS puan ortalamaları incelendiğinde, en düşük öğretmen başına harcamanın İH Ortaokul 1'de 160.249 ₺ iken, en yüksek LGS puanı ortalamasının da yine bu okulda ve 344,58 olduğu görölmektedir. Bunun nedeni, bu okulun "proje okulu" olmasıdır (öğrencilerinin ve öğretmenlerinin seçilerek alınmasıdır). Bunu 326,77 puanla Ortaokul 1 öğrencileri izlerken öğretmen başına harcamalarının 171.524,33 ₺ ile 2. sırada düşük olduğu görölmektedir. Bunu 306,07 puanla Ortaokul 2 okulu öğrencileri izlerken öğretmen başına harcamaları 232.913 ₺'dir. En düşük

akademik başarı puanlarının 245,38 puanla İH Ortaokul 2'ye ait olduğu görülürken öğretmen başı harcamanın 176.145 ₺ ile en yüksek 2. sırada olduğu görülmektedir. Öğretmen başı harcamayla öğrencilerin LGS başarıları arasında çok fazla ilişki olduğunu söylemek mümkün görülmemektedir.

Öneriler

- Okul harcamalarının yüksek olmasının, akademik başarıyı artırma konusunda her zaman olumlu katkı sağlamamasının nedenleri araştırılmalıdır.
- Harcama oranı düşük olan okullarda akademik başarının da düşük olmasının nedenleri derinlemesine görüşme yapılarak ortaya çıkarmaya yönelik araştırma yapılabilir.
- Okul harcamaları, aile harcamaları ve merkezi bütçe harcamalarını da içerecek biçimde ele alınmalı ve öğrencilerin akademik başarılarıyla karşılaştırılmalıdır.
- Öğrencilerin akademik başarılarını arttırmaya yönelik veli destekleri ile okul harcamaları karşılaştırılarak sonuçlarının ortaya konulmasına yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Bu araştırmaya benzer araştırmalar, farklı illerde ve ilçelerde yapılmalı ve sonuçları karşılaştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, A. (2008). *Kamu Maliyesi* (12. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aksu, E. O. (2018). *Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının fiziksel aktivite düzeylerinin akademik başarı ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*, Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Arabacı, İ. B. (2011). Türkiye’de ve OECD Ülkelerinde Eğitim Harcamaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (elektronik)*, 10 (35), 100-112.
- Ayaz, B. H. (2017). *Türkiye’deki Eğitim Harcamalarının Gelir Dağılımı Kapsamında Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Bal, E. Y. (2015). *Spor yapmanın ergenlerin benlik saygısı ve öz yeterliliklerine etkisi* Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Balkıs, M. ve Duru, E. (2009). Akademik erteleme davranışının öğretmen adayları arasındaki yaygınlığı, demografik özellikler ve bireysel tercihlerle ilişkisi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Araştırma Dergisi*, 5(1), 18-32.
- Çalık, T., Kurt, T. ve Çalık, C. (2011). Güvenli okulun oluşturulmasında okul iklimi: Kavramsal bir çözümleme. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), 73-84.
- Djibril Issoufou, M. B. (2017). *Eğitim Göstergelerinin Kişisel Ekonomik Getiri Düzeyi İle İlişkisi: Türkiye*,

- Nijer Ve Fransa Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.*
- Erdoğan, Y. (2006). Yaratıcılık ile öğretmen davranışları ve akademik başarıları arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(5), 95-106.
- Eryetiş, M. V. (2016). Meslek Seçimi ve Mesleki Rehberlik. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (44). 1-17.
- Güngör, G. ve Göksu, A. (2013). Türkiye'de eğitimin finansmanı ve ülkelerarası bir karşılaştırma. *Yönetim ve Ekonomi*, 20(1), 59-72.
- Koca, F. (2019). Akademik öz yeterlik ile akademik başarı arasındaki ilişkide sınav kaygısı ve akademik motivasyonun aracı rolü. *İlköğretim Online Dergisi*, 18(1).
- Ortaç, R. (2003). Cumhuriyetimizin 80. Yılında Eğitim Harcamaları. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 239-247.
- Saracaloğlu, A.S. ve S. R. Varol, (2007), Beden eğitimi öğretmen adaylarının yabancı dile yönelik tutumları ve akademik benlik tasarımları ile yabancı dil başarıları arasındaki ilişki. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3, 1, 39-59.
- Strand, S. ve Winston, J. (2008). Educational aspirations in inner city schools. *Educational Studies*, 34(4), 249-267.
- Şirin, S. R. (2005). Socioeconomic status and academic achievement: a metaanalytic review of research. *Review of Educational Research*, 75(3), 417-453.
- TÜİK, (2021). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Egitim-Harcamalari-Istatistikleri-2020-37199>, Erişim Tarihi: 28.10.2023.
- Yardımcıoğlu, F. (2012). Eğitim Harcamaları, Ekonomik Büyüme ve Gelir Dağılımı İlişkisi. Doktora Tezi. *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.*
- Yaşartürk, F; Akyüz, H; Karataş, İ. (2018). Rekreasyon bölümü öğrencilerinin boş zaman yönetimi ile akademik başarılarını etkileyen örgütsel faktörler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 233-243.
- Yavuzer, H. (1999). *Çocuk Eğitimi El Kitabı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yelin, A. Ş. (2013). *Lise son sınıf öğrencilerinin yükseköğrenime yönelik eğitimsel istekleri ve eğitimsel algılarının aile özellikleri okul özellikleri ve cinsiyet açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Yıldırım, M. ve Bayrak C. (2015). Üniversite öğrencilerinin spora dayalı fiziksel aktivelere katılımları ve yaşam kalitelerinin akademik başarı ve sosyalleşme üzerine etkisi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 123-144.